

Inleiding

Eind 2018 is in opdracht van de Kerkenraad van de Protestantse Gemeente Brielle (PGB) de Werkgroep Beleidsplan geformeerd. De werkgroep heeft als opdracht mee gekregen: het opstellen van een nieuw beleidsplan voor de PGB voor de periode 2019 – 2024. Dit als opvolger van het vorige beleidsplan (2012 – 2017).

De werkgroep heeft de volgende stappen gezet om te komen tot het voorliggende beleidsplan:

- Eerst is begonnen met enkele bezinningsbijeenkomsten in de werkgroep zelf.
- Daarna is de Kerkenraad in deze bezinning betrokken.
- Vervolgens was er op 10 maart 2019 een korte presentatie in het Gemeenteberaad.
- Op 30 maart is een bezinningsdag gehouden met de Kerkenraad en de werkgroep.
- Hierop volgend zijn er diverse bijeenkomsten van de werkgroep gehouden, waarin is gewerkt aan de invulling van dit beleidsplan.
- Tussentijds is de Kerkenraad regelmatig over de vorderingen bijgepraat.
- Een en ander is uitgemond in het nu voorliggende concept beleidsplan, dat wordt besproken met de Kerkenraad en gepresenteerd aan het Gemeenteberaad.

Wie is de Protestantse Gemeente Brielle

De PGB is een gemeente met een grote diversiteit. In 1993 ontstaan als een Samen Op Weg gemeente en sinds 2004 een gemeente binnen de Protestantse Kerk Nederland (PKN). In eerste instantie alleen binnen Brielle; in 2015 is de PKN gemeente Vierpolders samengegaan in de PGB. Het directe ‘werkgebied’ van de PGB strekt zich dus uit tot Brielle en Vierpolders; Zwartewaal is kerkelijk onderdeel van de kerkelijke buurgemeente Tweestromenland.

De PGB kent de volgende leeftijdsopbouw:

Leeftijdsgroep	Aantal leden	%
0-10 jaar	35	3
11-20 jaar	100	8
21-30 jaar	59	5
31-40 jaar	47	4
41-50 jaar	115	9
51-60 jaar	195	16
61-70 jaar	238	19
71-80 jaar	264	21
81-90 jaar	165	13
91-100 jaar	24	2
TOTAAL	1242	100

Geconcludeerd kan worden dat het ledental in de loop van de afgelopen jaren verder is afgenomen. Hetzelfde kan geconcludeerd worden over het kerkbezoek. De vergrijzing heeft zich in de afgelopen beleidsperiode verder voortgezet. Zowel in het ledenbestand als in de kerkdiensten zijn de leeftijdsgroepen tot 40 jaar steeds minder vertegenwoordigd. Deze tendens was in het vorige beleidsplan al geconstateerd en uitgebreid besproken, maar de situatie is duidelijk urgenter geworden. Het heeft consequenties voor het gemeente-zijn en voor de keuzes die binnen dit beleidsplan gemaakt worden.

Waar zijn we trots op?

- De grootste ‘goede doelen organisatie’ van Brielle
- Beheer van religieus cultureel erfgoed
 - St. Catharijne Kerk - het grootste en oudste monument van Brielle
 - De Sjoel
- De Culturele Commissie
- Het bieden van hulp en een luisterend oor
- Aandacht voor elkaar, o.a. via de bloemengroet
- De inzet van veel vrijwilligers
- De bijdrage van de PGB en onze gemeenteleden aan de Brielse samenleving o.a. via:
 - Rommelmarkt
 - Voedselbank
 - Wereldwinkel
 - Ondersteuning in Catharina Gasthuis en Plantage
 - Repaircafé
- Verdieping van geloof in o.a. leerhuis en gespreksgroepen
- Organisatie van maaltijden zoals herfstmaaltijd, ontmoetingslunch, vastenmaaltijden
-

Wat zijn onze uitdagingen?

- Teruglopend ledental
- Teruglopend kerkbezoek
- 80% van Vaste Vrijwillige Bijdrage komt van 20% m.n. oudere leden
- Stijgende kosten
- De plek van de kerk in de samenleving is niet meer vanzelfsprekend
- Vergrijzing vrijwilligers
- Verminderde formatie predikanten
- Vinden ambtsdragers
-

CONCEPT

Visie op gemeente zijn

Vanaf de eerste tot en met de laatste letter gaat de Bijbel over het bevrijdend spreken en handelen van God. Mozes en de Profeten hebben daarvan getuigd, Jezus heeft dit in navolging van hen verwoord en belichaamd. De kerk is geroepen om in navolging van Jezus dit bevrijdend spreken en handelen hoorbaar en zichtbaar te maken in de wereld. Een spreken en handelen waarin getuigd wordt van ons geloof in de komende ‘nieuwe aarde’.

Dit spreken en handelen is de leidraad van ons gemeente-zijn en van dit beleidsplan. Om dit te laten doorklinken in een hanteerbare structuur voor dit beleidsplan en ons gemeente-zijn in de komende periode, onderscheiden we vier aspecten. Deze worden in de volgende hoofdstukken verder uitgewerkt. Na vaststellen van het beleidsplan zullen deze vier aspecten vervolgens in werkplannen worden vertaald. Hierbij moet ten eerste – wellicht ten overvloede – worden gezegd dat het onderscheiden van vier aspecten niet betekent dat het om los van elkaar bestaande vormen en activiteiten gaat. En ten tweede: we gebruiken hiervoor een term die niet bepaald bescheiden kan klinken, maar met minder willen wij niet toe. Wij hebben immers iets te vertegenwoordigen.

Het gaat om vier aspecten van gemeente zijn, namelijk:

- Gemeente als vindplaats van nieuwe aarde
- Gemeente als vierplaats van nieuwe aarde
- Gemeente als leerplaats van nieuwe aarde
- Gemeente als werkplaats van nieuwe aarde

Vindplaats van nieuwe aarde

De gemeente zal een plek zijn waar mensen een gemeenschap vormen waarin Gods liefde wordt ervaren; open en toegankelijk. Mensen kunnen in alle vrijheid zijn wie ze zijn, recht doende aan de grote diversiteit van onze gemeente en van de maatschappij. Een schuilplaats waar wij ons verantwoordelijk willen weten voor elkaar en voor wie maar op onze weg komen. Vreugde en verdriet worden met elkaar gedeeld.

Een plek van heelheid. Niemand blijft ongehoord en ongezien. Het kerkgebouw is de plek waarin dat zichtbaar gestalte krijgt, maar uiteraard is dat niet enkel aan deze locatie gebonden. Deze verantwoordelijkheid wordt binnen de PGB vooral vormgegeven via pastoraat en diaconaat.

Het pastoraat krijgt vooral vorm in bezoekwerk door predikanten, ouderlingen en contactpersonen. Met name aan hen die duidelijk aandacht behoeven vanwege hun persoonlijke situatie. Omzien naar elkaar is overigens niet alleen een taak voor ambtsdragers en contactpersonen. Deze verantwoordelijkheid dragen we met elkaar, met de hele gemeente. Daarnaast spelen pastorale aspecten een rol in kerkdiensten, groothuisbezoek, studiekringen, etc. Dit draagt bij aan persoonlijke ontwikkeling en aan de band tussen gemeenteleden onderling. Het spreekt vanzelf dat we ook een verantwoordelijkheid hebben voor mensen buiten de kerk in de Brielse samenleving. Ook zij kunnen een beroep doen op ons luisterend oor en onze helpende handen.

Ook in het diaconaat wordt onze verantwoordelijkheid voor elkaar en voor de ander zichtbaar. Binnen onze eigen gemeente en binnen en buiten Brielle. Dit gebeurt nu al in bijvoorbeeld het organiseren van maaltijden, in de voedselbank en allerlei vormen van materiële hulp. De diaconie biedt daarnaast financiële ondersteuning aan activiteiten van anderen die door de PGB zijn aangemerkt als 'goede doelen'. De diaconale activiteiten zullen we verder versterken en zichtbaar maken. Zo zal het plan voor een diaconaal inloophuis concreet worden vormgegeven. Ook het diaconaat is niet alleen het werkterrein van ambtsdragers. Hierin zijn al vele vrijwilligers actief. Juist het diaconale werk zou een plek kunnen zijn waarin jongeren zich uitgenodigd weten om een actieve bijdrage te leveren en deel te nemen aan activiteiten van ons als kerk. Denk hierbij aan de voedselbank of aan andere diaconale projecten in de regio of wereldwijd.

In Pastorale en Diaconale Raad zal dit worden uitgewerkt in werkplannen. De voortgang ervan zal met enige regelmaat in de Kerkenraad worden besproken. Ook zal erop gelet worden dat deze pastorale en diaconale noties meeklinken in de erediensten.

Vierplaats van nieuwe aarde

Nauw verbonden met de ‘vindplaats’ is de gemeente als vierplaats. We vieren en belijden de bevrijdende Liefde. Dit doen we vanuit het Woord van de Eeuwige, opgetekend in Thora en Profeten en Evangeliegeschriften. Dit Woord wordt gelezen en uitgelegd en we zoeken met elkaar naar toepassing in ons eigen leven en in deze tijd. Het Woord wordt bezongen, muzikaal omspeeld en uitgebeeld in de samenbindende Maaltijd van de Heer. We bidden om de vernieuwende kracht van de Geest. In ons bidden hebben de nieuwe aarde en de noden van de hedendaagse wereld nadrukkelijk een plek.

Voor steeds meer gemeenteleden – met name de jongere generaties – is de traditionele eredienst weinig aansprekend. Dat kan zowel de inhoud als de vormgeving en de liederenkeuze betreffen. Het is onze opdracht recht te doen aan de diversiteit binnen onze gemeente en aan de verschillende behoeften om het christen- en kerk-zijn met elkaar te beleven en vieren. Zonder de wezenlijke elementen van de liturgie te veronachtzamen zullen we daarom een grotere diversiteit aanbrengen in diensten en andere vieringen, met meer ruimte voor andere invulling en vormgeving en een grotere betrokkenheid van meer gemeenteleden. De verscheidenheid in leeftijdsgroepen en geloofsbeelden zullen daarbij mede bepalend zijn.

Hierbij wordt bewust onderscheid gemaakt tussen ‘diensten’ en het ruimere begrip ‘vieringen’. Juist ook om ruimte te kunnen bieden aan vieringen waarin kenmerkende aspecten van wat genoemd wordt ‘de eredienst’ niet per se worden opgenomen. Naast een grotere diversiteit in diensten zullen we samen met gemeenteleden diverse vormen van vieren – ook op andere momenten en plekken en in andere vormen – ontwikkelen en toepassen. Voorbeelden hiervan kennen we inmiddels al zoals vastenmaaltijd, Even Song, adventsproject of hagenpreek. Ook kunnen we putten uit de rijke geschiedenis van de kerk en uit ervaringen van andere kerkgenootschappen, bijvoorbeeld met huisvieringen of meditatieve bijeenkomsten; dit niet in plaats van, maar náást de meer gebruikelijke vieringen in diensten. Overigens kunnen deze vieringen en experimentele invullingen op hun beurt wellicht inspirerend inwerken op de meer traditionele vormen van eredienst.

De Werkgroep Eredienst heeft de taak om hierbij organiserend te ondersteunen, zonder zelf de concrete invulling en uitvoering op zich te moeten nemen. Via de werkgroep zullen we initiatieven vanuit de gemeente stimuleren en waar nodig ondersteunen.

Leerplaats van nieuwe aarde

Zoals reeds eerder in dit plan benoemd is bezinning en studie nodig wat de betekenis is van de Bijbelse getuigenis in het licht van de tegenwoordige geloofsvragen en de ontwikkelingen in maatschappij en samenleving. Wat heeft het geloof voor betekenis in ons dagelijks leven, in ons mens-zijn en in onze rol in de samenleving? Zonder permanent leerproces, openstaan voor nieuwe inzichten en durven veranderen dreigt inhoudelijke verschraling en toenemende verlegenheid met betrekking tot essentiële vragen, zowel vanuit geloof als vanuit maatschappij.

Permanent leren dus! Dat kan gebeuren in vele vormen: in eredienst en pastoraat, in gespreksgroepen, kringwerk, leerhuis en andere bijbelstudievormen, catechese, etc. Dat vraagt om openheid, een vragende houding, luisterbereidheid, zoeken en durven experimenteren.

Natuurlijk is het niet de bedoeling dat dit leren vorm krijgt in een eenzijdig lesgeven door een deskundige. En het gaat ook niet om een dogmatisch getint, vooral theologisch verhaal. Wél zal het leren gebaseerd zijn op de Bijbel als verhaal van Gods bevrijdend spreken en handelen. Dit sluit het bezig zijn met allerlei maatschappelijke vraagstukken en ontwikkelingen niet uit. Integendeel: juist daarin kan de Bijbelse boodschap van betekenis zijn en zijn waarde bewijzen. Om enkele thema's te noemen: ethische en medische vraagstukken en negatieve ontwikkelingen in de samenleving, zoals verruwing, racisme, antisemitisme, verhoudingen rijk en arm, etc. Als kerkelijke gemeente zullen we samen en met anderen het gesprek aan gaan over dit soort maatschappelijke vraagstukken.

We streven ernaar om ook mensen van buiten de PGB in Brielle te informeren over en te interesseren voor waar het in ons leren over gaat. Bijvoorbeeld door het zoeken van bredere maatschappelijke verbinding, het organiseren van bijeenkomsten en door samenwerking met scholen en het breed uitdragen van onze maatschappelijke betrokkenheid. Voor dit laatste kan misschien een vaste plek in de plaatselijke krant gevonden worden. Een column, waarin op toegankelijke wijze geschreven wordt over maatschappelijke thema's vanuit een Bijbels perspectief.

Voor de uitwerking en monitoring van dit alles is een Werkgroep Vorming en Toerusting aan te bevelen.

Werkplaats van nieuwe aarde

Als kerkleden en als kerkelijke gemeenschap zijn we actief en zichtbaar, zowel binnen onze eigen gemeenschap als daarbuiten. Christen en medemens zijn we binnen en buiten de kerk, ook in ons werk, opleiding en bij onze andere activiteiten. In ons doen en handelen zijn we allemaal van betekenis en is ieders bijdrage – klein of groot – de moeite waard.

Als kerk hebben wij een roeping en een verantwoordelijkheid naar elkaar toe en naar anderen. Die roeping en verantwoordelijkheid willen wij levend houden en uitdragen naar de samenleving om ons heen. Wat kan en moet er gedaan worden en wat kunnen wij bijdragen aan de Brielse samenleving, de regio en de wereld?

Onder het motto ‘kerk naar buiten’ willen wij zichtbaar zijn in de Brielse samenleving (incl. Vierpolders) en de regio. We willen laten zien dat het traditionele beeld dat velen van buiten de PGB van ons als kerk hebben bijstelling behoeft in positieve zin. We willen herkenbaar zijn als kerk en als kerkleden in ons doen en laten en – in navolging van Jezus – in het uitdragen van onvoorwaardelijke liefde. Zonder ons op de borst te kloppen willen we ook laten zien wat we doen en dat we van betekenis zijn. Ook dit in navolging van Jezus die zich er niet voor genereerde om zichzelf met ‘grote’ woorden te presenteren aan mensen, ook aan buitenstaanders.

Voor het werk binnen de kerk en naar buiten zijn en blijven ambtsdragers nodig, maar wordt ook de inzet van andere kerkleden van steeds groter belang. Velen zetten zich in middels vaste of losse taken, gedurende een langere periode of kortdurend, breed of juist gericht op een specifieke taak of een speciaal thema. We zullen gaan verkennen hoe we bij deze brede inzet nóg meer kerkleden – jong en oud – kunnen betrekken en hoe we meer activiteiten op een projectmatige manier vorm kunnen geven. Daarbij zullen we tevens verkennen hoe we activiteiten zoveel mogelijk decentraal kunnen oppakken, met meer verantwoordelijkheid bij commissies, werkgroepen en individuen. Een werkwijze waarbij de eindverantwoordelijkheid bij de kerkenraad blijft, maar de kerkenraad niet overal bij betrokken hoeft te zijn.

De werkplaats vormen wij niet alleen. Op veel fronten kunnen we samenwerken met andere kerk- en geloofsgemeenschappen in Brielle en in de regio. We zullen verkennen in welke mate hierin een rol is weggelegd voor de Oecumenische Werkgroep Brielle en voor de regionale samenwerking binnen de PKN.

Als PGB zijn wij verbonden binnen de PKN, binnen de classis en de landelijke organisatie en hebben wij een actieve inbreng. We zullen de leden actief informeren over koers en besluiten van de PKN én ons uitspreken over de standpunten die wij daarbij namens onze leden innemen.

Ook aan de kerk – de gebouwen – zelf moet gewerkt worden, zeker met de monumentale panden die wij mogen beheren. Hiervoor zorgt het College van Kerkrentmeesters. Zorgen zijn er in meerdere opzichten: de kosten van beheer en onderhoud hiervan zijn aanzienlijk. Om de oplopende kosten te kunnen blijven dragen met teruglopende opbrengsten zijn ingrijpende keuzes nodig, zoals over ander en breder gebruik en beheer van gebouwen.

De werkplaats van nieuwe aarde zal worden uitgewerkt in werkplannen, op initiatief van de kerkenraad en samenwerking met de in dit hoofdstuk genoemde organen.

Tenslotte

In het vorige beleidsplan (2012-2017) is geschreven over de opbouw van de Protestantse Gemeente Brielle (PGB), de organisatie, de omgeving en de cultuur van de PGB.

Er is een beeld geschetst van de leeftijdsopbouw en daarmee samenhangend de terugloop van het ledental, de vergrijzing van de gemeente, de ondervertegenwoordiging van de groep 20-40 jarigen en van de jeugd in de morgendiensten.

In dit nieuwe beleidsplan zijn deze beelden aan het begin kort aangehaald als urgent, maar niet verder expliciet uitgewerkt. Veel daarover is eerder al benoemd, maar de gedachte hierbij is vooral: zou een al te intense aanpak met allerlei kunstgrepen niet frustrerend kunnen werken, bij een tegenvallend resultaat? En zou een gevoel van telkens net niet halen van doelen voor verjonging en verandering niet leiden tot krampachtigheid? We denken dat een indirecte werkwijze van zo goed mogelijk, aantrekkelijk functioneren van de gemeente in allerlei werk beter zal werken op de lange duur.

Ten aanzien van het vorige beleidsplan moet worden opgemerkt dat in de loop van de jaren 2012-2017 stagnatie is opgetreden in de uitvoering van de geformuleerde speerpunten. Het was een roerige tijd. Gelukkig kan gezegd worden dat er thans meer rust en een positievere sfeer zijn gekomen. Reden om met geloof en vertrouwen toekomstgericht bezig te zijn als gemeente van Jezus Christus in Brielle. Dit wordt versterkt door de nog steeds grote groep vrijwilligers, die niet alleen binnen de kerkmuren, maar ook naar buiten toe veel heilzaam werk verrichten. Werk waarvoor we ons als gemeenteleden van de PGB onverminderd zullen moeten blijven inzetten.

Er bestaat in deze tijd veel verlegenheid. Dat betreft de indringende geloofsvragen waar de kerk en dus ook de PGB mee geconfronteerd wordt. Niet voor het eerst natuurlijk. We staan in een lange geschiedenis. In de tweede helft van de vorige eeuw is dat in een stroomversnelling gekomen. Geloofsbeelden werden van kritische vragen voorzien, met name met betrekking tot de persoon van Jezus. En vandaag de dag is God onderwerp van ingrijpende, intensieve en vergaande discussies. Velen weten zich niet meer zo goed raad met geloof in God. En de Bijbeltekst is niet zelden een onbegrepen of verkeerd begrepen boek.

Het kan niet anders of dat is van invloed op de kerkelijke geloofstaal, op de kerkelijke betrokkenheid, op deelname aan de zondagse kerkdiensten, op pastoraat, op financiële deelname, op geloofsoverdracht naar volgende generaties, op overtuigingskracht naar de samenleving rondom, etc. Grondige bezinning hierop achten wij daarom dan ook van groot belang. Dit beleidsplan kan hierbij langs de vier aspecten van 'nieuwe aarde' een leidraad vormen voor verdere verdieping en concretisering.